

Yargı'nın “Yol”suzluğu

Mustafa Köroğlu*

Bir yazının yazılma amacı olmayabilir. Yani, istesem buraya sayfalarca sıralayabileceğim şeyler aslında bu yazının şu veya bu amaçla yazıldığı anlamına gelmeyebilir. Çünkü bazen, yazı sadece yazılır, amaca ihtiyaç duymadan. İşte bu yazı, yani birazdan okuyacaklarınız ulusal bir gazetenin(Radikal) hafta sonu ekinde (Radikal İki) başlayan bir anlatı-tartışma sürecini takip ederken zihnimde oluşan düşüncelerin son dönemdeki yargı tartışmaları ile netleşmiş halidir. Bu anlamda bir sebebi olmakla beraber belli bir amacı hedefleyerek yazılmış değildir.

Yaklaşık 1,5 yıl önce ilk satırlarını yazdığım bu yazının başlığı özellikle seçilmişti. Çünkü başlığın insan zihninde uyandırdığı ironiyi kabul etmek yazılacakları anlamlandırıyor. Bu anlam, yıllardır “yargı bağımsızlığı, hâkim tarafsızlığı” gibi birkaç kelimedenden ibaret konuşmaların kısırlığından duyduğum nefretin kavranmasına da yardımcı olacaktı. Bu yüzden yol/yolcu kavramları ile başlamak istedim.

Yolcu sıfatını kendinize bir “yol” seçtiğinizde kazanırsınız ve seçilen yol seçeni, varılmak istenene götürülebilir. Varılmak istenen ise “var olmak” gerçekliğinin temel sorularından birisi olan “Nasıl bir yaşam?” sorusunun cevaplandırılmasını gerektirir. Çünkü bu soruyu cevaplandırma sürecine giren insan “yol”ı çıkarırken yanına alması gereken 2 şeyden birini elde etmiştir: Doğru sorular? Bu soruyu hiçbir zaman cevaplama hatta sorma gayretine girmediği için bugün gelinen noktada Yargı'nın bir yere varmak istemediği de söylenebilir. Çünkü Yargı, kendisine bir yol seçmediği gibi mensuplarını da bunun gereksizliğine inandırdı güçlü bir şekilde. Bu “öğrenilmiş çaresizlik” içinde, yüzyıllardır, kendisi için öngörülen yol-

larda, öngörenlerin varmak istediklerine varmanın çaresizliğini de yaşadı üstelik. Peki, neydi kendisi için öngörülen?

Kendisi için öngörülen, toplumsal düzeni (ama asla olması gerekeni değil) sağlamaktı her zaman. Oysa toplumsal düzeni sağlamaktan önce onu oluşturmak ve şekillendirmek gerekirdi ve bu görev ne yazık ki en başta “İktisat” denilen bir bilime terk edildi. Hataydı bence. Çünkü iktisat ile yaşam'ın dili çoğu zaman aynı değildi. Elbette dildaş olmaları beklenmiyordu ancak en azından yaşamın dilinden anlamalı, insanı görebilmeliydi İktisat. Anlamadığı noktada insanlara cevapsız sorular sorduracağına farkında olmalıydı¹. Oysa İktisat karşılıklar üzerine kuruluydu. Karşılığı olmayan(ekonomik anlamda) varlığı “varlık” olarak dahi nitelendirmiyordu. Belli bir dönemde(anda) sahip olduğun ekonomik değeri olan varlıklar toplamına “servet” diyordu mesela oysa yaşamaktan aldığı hazların toplamı olmalıydı servet. Yani hayatla iktisat anlaşamıyordu baştan beri. Çünkü o, insanın ontolojik kavgalarını, çıkmazlarını görmüyor, onun varlıksal anlamını görmezden gelmenin ötesinde kendi istediği şekilde görmeye başlıyordu. Aslında bu hesabı şaşabilirdi, Bağdat'tan dönebilirdi bu hesap. Eğer insan da özünü teslim edip nesneleşmeyi göze almasaydı. Göze aldığını gözüne sokabilseydi, “ben böyle bir yaşam istiyorum” diyerek, yargıdan kendi adına söz almasını isteyebilseydi, kim bilir, belki...

1 “İktisatla ilgili anlamadığım bir şey daha var: nasıl oluyor da tamamen insan eliyle, beyniyle kurulmuş bir bilim bazen üstünden gelinemez problemler doğurabiliyor? Kontrollden çıkmış bir kontrol memuru gibi? Sonuçta biz bu sayfalar tutan teorileri, varsayımları, kuralları her şey daha iyiye gitsin diye kurmadık mı?” Yunus Melih ÖZDAĞ, İktisat ile ilgili bir yazı, Radikal Genç, 18.03.2008

* Avukat, Ankara Barosu

Yargı, tarihin çeşitli dönemlerinde yakaladığı seçim yapma şansını iyi kullanabilse ve kendisinden istenilenlere Bartleby gibi “*yapmamayı tercih ederim*”² diyerek kendisine ait bir “yol”un egemenliğini seçebilseydi “*kendisine dayatılan yazgıda bir gedik açarak, olanaklılık alanına kaçır; kabullenmeyi reddederek, güç sahiplerinden gücü geri alır; bürokrasi ağına yapışıp kalan bir başka sinek olmayı reddeder; ezip geçmeye alışmış soyluların tosladığı bir duvar yükseltir – varoluşunu bir duvar haline getirir*”³ di.

Bahsedilen olanaklılık alanını yaratacak bir yol seçmeyerek Prof. Dr. Hayrettin Ökçesiz’in 1999 yılında yapmış olduğu “*Adli Yargıda Yolsuzluk Araştırması*”⁴ adlı araştırmanın çok daha ötesinde bir yol/suzluğ/a mahkûm oldu ne yazık ki. Bu yüzden, bugün siyaset, ekonomi ve sosyolojinin dilleri ile açıklanabilecek bir kuşatma altında “*kararlarıyla konuşmayı seçerek*” aslında hala onların seçtiği yollardan gitmeye mahkûm ediyor kendini. Doğru sorular sormadığı için yanına alması gereken doğru insanları da belirleyemiyor. İşte bu belirsizlik, kazanma-kaybetme(haklı-haksız) ikilemi üzerine kurulu bir yapının sürekli kaybetmesine sebep olurken oradan buradan çekilen yargı ne tarafa gideceğini bulmaya çalışıyor. Ancak bugün konuşulması gereken labirentin dehlizlerinde ne taraf gidileceği değil girdiğimiz bu yanlış kapıdan çıkılması gerektiğidir.

2 Katip Bartleby, Herman MELVILLE, İletişim Yayınları, 2008

3 Kohlhaas ve Bartleby: Olanaklılık Alanının Araştırılması ORCUN GÜZER, Virgül Dergisi, Ekim 2008, Sayı :123, s,9

4 Adli Yargıda Yolsuzluk Araştırması, Prof.Dr. Hayrettin ÖKÇESİZ, Hukuk Felsefesi ve Sosyolojisi Arkivi Yayınları, S:1